

Noticiari d'activitats

El IX.è Congrès de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana

Perpinyà, 24-27 de juny de 1936

El dia 24 de juny, amb la solemnitat de les grans festes, la Sala Aragó de la històrica Casa de la Vila perpinyanenca aplegà un públic nombrós i selecte per tal d'inaugurar les tasques del IX.è Congrès de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana.

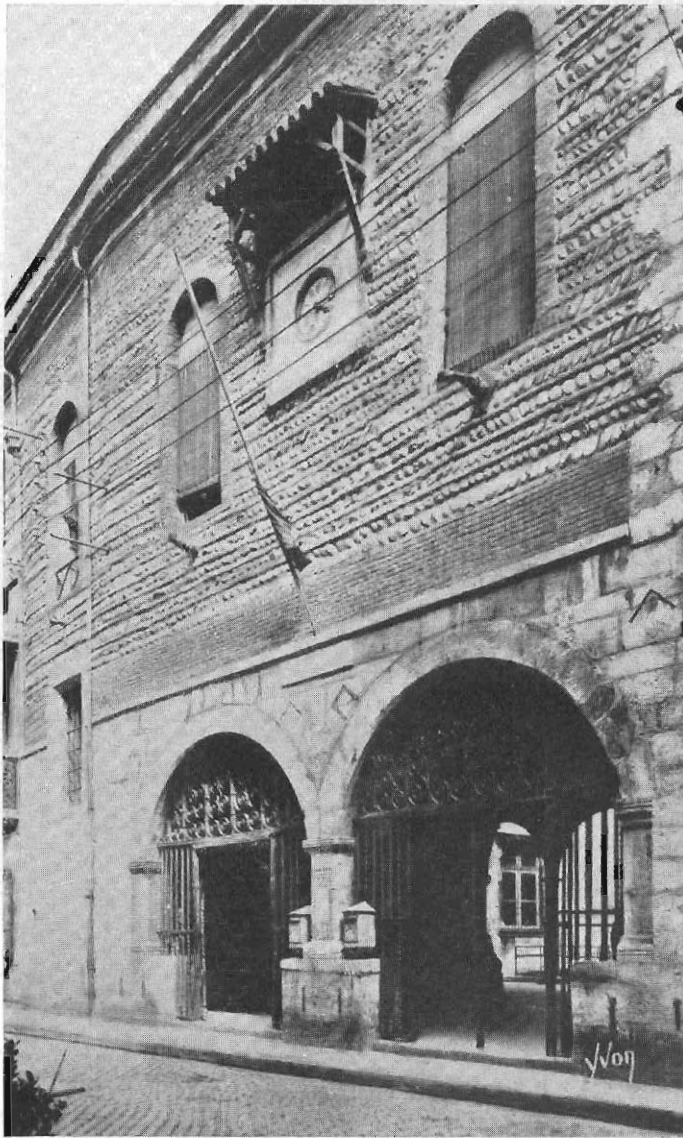
En la densitat d'aquell públic devotíssim hom podia descobrir l'enorme interès que l'assemblea havia suscitat entre els col·legues d'una i altra vessant pirenenca. Cares amigues vingudes de totes les contrades de parla catalana i occitana havien fet cap a la capital rossellonenca empeses per un mateix desig. Des de molts dies abans les inscripcions ploïen abundantment al secretariat perpinyanenc. La llista de congressistes era llarga i en ella hi havia els noms de les més rellevants personalitats mèdiques del Rosselló i de les comarques occitanes. No podem resistir la temptació de copiar-ne alguns: professors Portmann i Sabrazès, de Bordeus; Giraud, Rimbaud i Lamarque, de Montpeller; Soula, Sendrail, Garipuy, Nanta, Buignard i Calvet, de Tolosa de Llenguadoc; els generals Bassères i Roufaudis i el coronel Bory de la sanitat militar rossellonesa; els doctors perpinyanesos Ducos, Brial, Fousaillé, Surjus, Commelérans, Gadel, Bobo, Grenier, Puig François, Dalard, Puig René, Camo, Duclos, Ribard, Jany, Granal, Tché, Bouzoms, Toubert, Gouzy, Massina, Batlle, Pujol, Terrier, Payri, Pech i Esteve, ultra els membres del comitè Baillat, Baudra, Wittver de Froutinguen, Corp, Baccou, Arnaud, Baux i Dauch; els Drs. P. Valdiguier, Girard i Groc, de Tolosa; els Drs. Hervé, de Les Escaldes; Esteve, de Canet; Grassaud, de St. Pau del Fonollet; Abeilhau, d'Elna; Lacaze, de Bages; Giralt, de St. Llorenç dels Cerdans; Sanyas del Vernet; Nussbaum, de Vinça; Naveau, d'Amèlia; Coli de Carrera, de Bages; Noguès, del Voló; Merliac, de Millàs; Hollande, d'Amèlia; Yeretzian, de Vilallonga de la Salanca; Borda, de Pézilla de la Ribera; Ollivier, del Vernet; Panis, de Banyuls; Bousquet, del Voló; Bassères, de St. Llorenç de la Salanca; Bes, de Port-Vendres; Cauceil, d'Argeles; Baron, de La Presta; Basman, del Voló; Gournet,

d'Amèlia; Guiry, de Cànobes; Pujade, d'Amèlia; Ferré, de Vilallonga de la Salanca; Alardó, d'Amèlia; Durand, de La Torre de França; Respaut, de Salses; Dupuy, de Guillaud; i els farmacèutics Roigt, Massot, Loosdrech, Esteve, Bru i Bassouls, de Perpinyà.

Uns tres-cents companys de la Catalunya estreta, de les illes i del País Valencià es confonien en germanívola barreja entre els rossellonesos i occitans

De banda a banda del vell carrer que mena a l'Ajuntament i a la Llotja, una pancarta diu als viatjants el motiu que ens mena a Perpinyà.

La Casa de la Vila de Perpinyà.—Les parets d'aquest vell casal que han fet d'estoig a tantes realitats històriques han acollit amoroses el IXè. Congrés de Metges de parla catalana

i aplaudien entusiàsticament els bells parlaments de les personalitats representatives que omplien el programa del primer acte del Congrés.

LA SESSIÓ INAUGURAL

A l'estrada i sota l'estàtua de Francesc Aragó prengueren seient el Prefecte dels Pirineus Orientals, M. François Taviani i, a banda i banda, els Drs. Cornéhan en qualitat de Conseller de la Generalitat de Catalunya, Baudru en representació de la municipalitat de Perpinyà, Puig i Sureda en qualitat de President del Congrés, Witver de Frontignan pel seu càrrec de President del Sindicat de

Metges del Rosselló, Baillat en funcions de Secretari del Comitè organitzador, Salvador Vives, Secretari general, Solé i Pla en representació del Parlament de Catalunya, Trias-Pujol per la Facultat de Barcelona, Salvat-Espasa per l'Acadèmia de Medicina de Barcelona i Gallart pel cos facultatiu de l'Hospital de Sant Pau. També ocupaven llocs a la presidència els Drs. Cordoní, Pumarola i Gispert en representació de l'Ajuntament de Barcelona, Mgr. Bernard, bisbe de Perpinyà, Horaci Chauvet de la Colla del Rosselló, Francesc Francés i Carles Grandó de la Mantenedoria dels Jocs Florals, el tinent coronel Rusca, els metges generals Bassères i Rouffiançis, M. Marbotin, president del Tribunal civil, el Dr. Lenoir, cap de clíniques a l'Hospital Militar, els professors Soula, Nanta i Sendrail, de Tolosa, Ismaël Girard, vice-president del Congrés, Marimón i Cabré pel Sindicat de Metges de Catalunya, M. Despéramons, president de l'Associació de la premsa local i altres.

El Dr. Baudru, en el doble rol de batlle de la vila i de president del comitè organitzador, inicià els discursos amb belles paraules amaraes de cordialitat per a donar la benvinguda als col·legues de totes les comarques catalanes i occitanes i fer-los érgens de l'hospitalitat perpinyanenca. De la seva magnífica oració espigolem aquestes frases d'emoció i de poesia.

«Amics catalans i amics occitans; en el clos d'aquesta vella Casa de la Vila, on a través dels segles foren vetllades i mantingudes les llibertats catalanes, des del cor mateix de la capital del Rosselló el somriure acollidor de la qual ha fet la conquesta dels

més morosos, en nom de Perpinyà, jo us dic: Sou a casa vostra.

»Jo voldria, caríssims amics, que volguéssiu muntar amb mi al lloc més alt de la nostra altiva Ciutadella, bressol de la nostra història i des d'allí dalt, tots vosaltres, al mateix els que veniu de les vores del Garona, com els de les terres anceses del sol del Llenguadoc, com els de la riallera banda valenciana i els de la somrient i encisadora Catalunya, sadollarieu els vostres ulls d'una de les visions més belles d'aquest món: la mar blava i nostàlgica, la plana verda de pàmpols, el morat de les Alberes i, a l'horitzó, poderós però ple d'una

prodigiosa dolçor, el Canigó, que simbolitza la qualitat primordial de la nostra raça: un orgull, potser excessiu i rude, temperat afortunadament per una bonesa intel·ligent.»

El doctor Witver de Froutinguen, president del Sindicat Mèdic dels Pireneus Orientals, explica la intervenció principalíssima que ha tingut la corporació que ell presideix en l'organització d'aquest Congrés i expressa la seva joia davant de l'èxit assolit per l'acte inaugural. Agraïeix a tots la col·laboració aportada. Declara l'admiració que sent per les manifestacions esponsoroses de la vida mèdica catalana i remarca el ressò que en el cos mèdic rossellonès ha assolit LA MEDICINA CATALANA, revista que representa en les nostres

Dr. Witver
de Froutinguen

terres la tribuna per autonomia dels metges pràctics.

«Companys de Catalunya, jo no sé si aquesta recepció podrà ésser tan grandiosa, sumptuosa, brillant, entusiàstica com les organitzades a Barcelona. Tingueu per segur que nosaltres en guardarem un record preciós. Aquestes diades del Congrés de Perpinyà seran veritablement les de la companyonia dels cors.

»Era, jo molt jovenet quan els meus pares em varen donar permís de pujar al pic de Canigó; em varen donar per guia un pastor de la comarca conegut per saber camins i caminets de la muntanya. Sortint de pla Guillem, de Boccacers, de la Font de la Perdiu (noms que canten entre els meus records de joventut), a la una del matí vàrem baixar els cims de Cadi quan trencava l'alba. Aleshores, aixecant els ulls, vaig fer aquesta reflexió ximpleta: «quines estrelles més grosses i més estranyes, no les havia mai vistes».

»Veure les estrelles de l'alba comporta ésser mariners. Aquestes dues són els Bordons, aquelles més ençà, Les Cabutes, més lluny tenim l'Escorpió, la mare de Déu, i això és... (El pastor de la muntanya sabia els noms de potser cent i més estrelles en l'idioma dels seus pares.) Avint, xemençem a anar, vàrem albirar el pic de Canigó, que és l'altar major de la Pàtria Catalana, contemplant el Vallespir, les Serres de Catalunya, la plana i la mar del Rosselló. Baixant el pastor de la muntanya, anomenava les flors, em donava lloc de botànica catalana. Podem pensar la meua estranyesa i la meua admiració. El ramader del pla Guillem guardava una part de cultura, una part de civilització, una part de les nostres glòries pràctiques.

»El pastor és mort i potser els seus fills ni anomenen les flors, ni tan sols contemplant les estrelles. Mes nosaltres tenim el deure de donar a

la part del camp que ens lliuraren els nostres avantpassats tota la diligència dels nostres esperits i dels nostres cors. Així, fem per estructurar, a base de la nostra comunitat lingüística, una franca i noble col·laboració en profit de la ciència mèdica i, per tant, de la humanitat malalta.

»Cal que, tots junts, treballem per tal d'aconseguir que a base de les tasques d'aquest Congrés —d'un Congrés que ve a ésser la festa major de la Medicina Catalana— resti assegurada una permanent col·laboració que faci cada dia més íntima la nostra germanor a través de les muntanyes.»

El Dr. Salvador Vives llegeix després la seva memòria i el programa dels treballs científics que es proposa de realitzar el Congrés. Recorda amb paraules plenes d'emoció els companys que la mort ens ha pres d'ençà del darrer Congrés. Adreça un calorós elogi a la Medicina catalano-occitana i evoca els lligams d'afecte que han unit a través de tots els temps els metges d'una i d'altra banda de les Alberes. Reté, finalment, un meregut homenatge a l'esforç i l'entusiasme dels membres del comitè perpinyanenc que han fet la meravella d'aquest Congrés.

Seguidament, el Dr. Puig-Sureda diu amb paraula emocionada:

«Heu-nos ací arribats a la casa pairal del Rosselló. El sonni s'ha complert. Ja heu sentit per boca del nostre benemèrit secretari com s'ha esdevingut el fet.

Som arribats a casa vostra, volguis confrades, amb l'alegria al cor, amb la il·lusió de correspondre amb una estreta i forta abraçada al vostre germanívol convit. Les paraules no són aptes —i menys les meves— per a expressar-vos tot el contingut d'emoció que voldríem posar en aquesta salutació els metges catalans, mallorquins i valencians. Mai una emoció afectiva vinguda de més fons: arrels, ni de més nobles i enlairats propòsits, ni més sentida ni més justificada, ni més esperada ni més agraïda podríem trobar que posés més força i sentiment a l'abraçada que jo vos entrio en nom de tots.

El vostre comitè, estimats confrades rossellonesos, ens mostra bé que heu cregut i sentit la genuïna i elevada essència de la nostra Associació i com encara és ben viu entre vosaltres un esperit de catalanitat capaç de solidaritzar-se amb l'ideal nostre de guanyar un lloc preeminent o almenys honorable per a l'aportació catalana en els grans laboratoris en el pensament de la humanitat, labora per a l'avenc i engrandiment de la Medicina.

Es jaeril, s'ha dit, l'anys de posar un qualificatiu de l'indianisme nacional a la ciència: l'essencial és que el progrés s'acompleixi i vingui d'on vingui, tant se val. És cert això, res no hi ha més

universal que les conquestes de la intel·ligència; la ciència és patrimoni de tots i lloada i benvinguda sigui, vingui d'on sigui. D'ella, com d'una deu sens fi, rebem els beneficis que, pròdiga i generosa, sempre dona a mans plenes i vessa a ulls clucs els immensos tresors posats en les seves mans pels esforços de tants benemèrits treballadors, de tants insomnis, de tants neguits, de tants sacrificis. Per al dret de tal gaudiment solament cal una cosa: haver-hi col·laborat honradament, difundint o creant. Són les dues jerarquies del món intel·lectual. Quant diferents l'una i l'altra! Ofereix l'aigua o trobar la deu!

Aquesta recerca i la sort de la troballa són el més enlairat anhel que pot tenir un home que viu dins l'ambient neguitós de la Medicina.

Per a donar bon rendiment, cap com el treball intel·lectual necessita una disciplina, ni cap òrgan com el cervell necessita més un utilitatge adequat, com la mà la seva eina adaptada.

Quan en el fons del fons de l'esperit, en el gresol encès del pensament, una guspira d'inspiració creadora s'ha dissolt en el diamant fos d'una nova idea, d'una bella concepció, d'una encertada i sublim troballa, cal tenir a punt el motllo on ha de cristallitzar en un símbol, en una expressió al capdavant, en la paraula; aquesta, d'aquí endavant reflexarà sempre més l'encís de la genial guspira irisant el cristall de llum i de colors.

Es amb símbols, és a dir, amb paraules que es manifesta el treball creador del cervell. Es també amb símbols evocadors amb què treballa. Treieu-li aquesta paraula expressa o interna i callada, aquesta imatge auditiva tàctil o visual i frenareu fins aturar llur capacitat comprensiva i creadora.

Vulguem o no, la paraula estarà pel mig dels nostres pensaments, associant-nos, arrodonint-los, precisant-los i ella també encendrà l'emoció a mida que més s'enfonsi en els estratus primers de nostres idees concretes, de les nostres primeres paraules compreses.

Quina força emotiva no té per a tots nosaltres en moments de pena o d'alegria el crit de Mare. Cridem-la en qualsevol altra llengua per ben compresa i parlada que ens sigui i ja no té la miraculosa virtut de fer-nos sentir tantes coses.

Aquesta major força emotiva i evocadora del llenguatge propi dona el seus fruits d'inspiració.

Que difícil és que un escriptor produeixi una obra magistral en una llengua que no sigui la que ha escoltat i parlat en els moments més íntims de la seva vida. D'això podem donar-ne fe nosaltres, els catalans, del Principat. Quantes obres cabdals en castellà han sortit de les plomes dels nostres poetes i escriptors que puguin figurar entre les d'una antologia? Obres correctes, moltes; obres genials, cap. I encara en les millors podria tro-

bar-se fàcilment la prova d'haver estat pensades en català. El renunci a la llengua pròpia, dona aquest fruit d'esterilitat.

Jo vull creure que aquest resultat tan evident en la producció literària no serà igual en la científica. La forma i el ropatge no tenen, en aquesta, la importància capita' que en aquella. Però és tan freda la producció científica? L'infantament d'una nova idea, la coordinació d'una teoria, la defensa d'una concepció original, no és també una inspiració? No és en el forn d'una tortura cerebral que es modela una hipòtesi afortunada?

La brillantesa, l'elegància, la precisió amb què els genis d'escola francesa han legat al món les formidables adquisicions en tots els camps de la ciència i en especial la Medicina no deixen pas dubte del seu fons d'inspiració, sobretot quan amb paraules de vidents s'adelanten profètics a la ciència del seu temps. Amb quin entusiasme i amb quina unanimitat no rendeix el món homenatge a la ciència francesa rublerta d'aquest formidable sentit d'humanitat que vol dir precisament totes aquelles coses. Es l'esperit francès servit per l'admirable utilitatge de la seva llengua, fruit i medi ensems de la seva clara i racial intel·ligència la que ha fet aquesta meravella. Tant si s'ha posat a produir en llatí com en qualsevol altra llengua, és fruit d'un cervell que en pensar parlava francès.

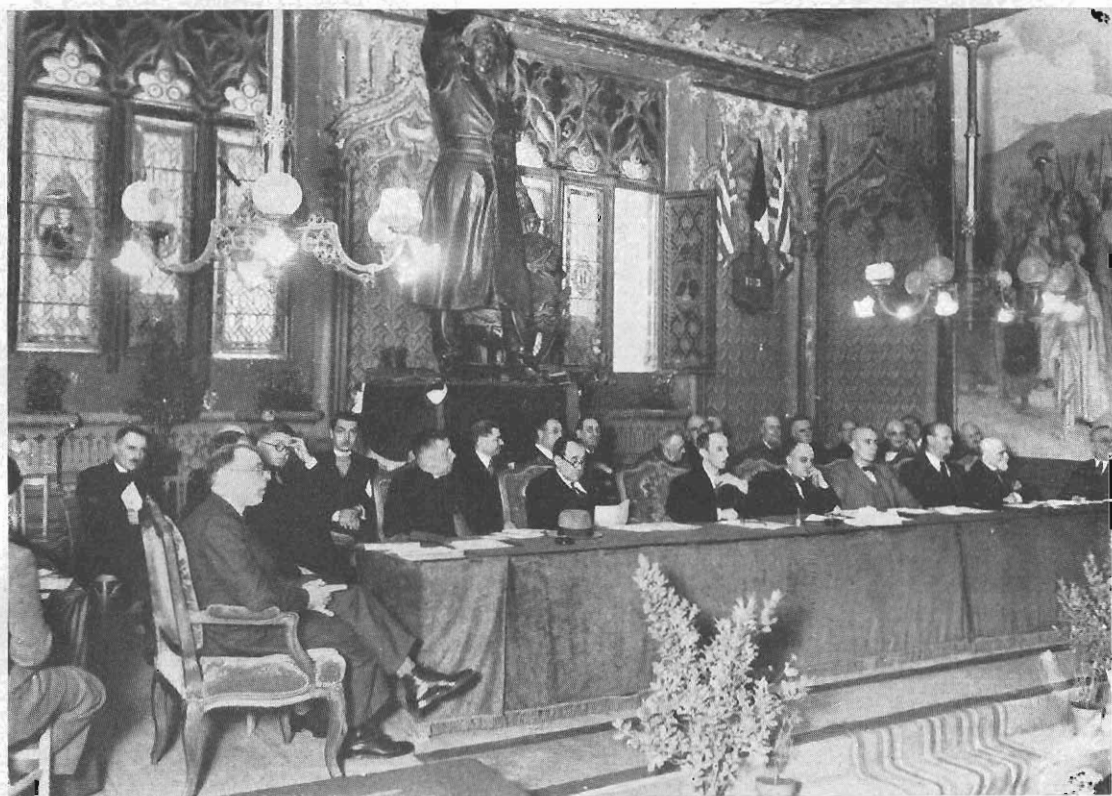
Convençuts del tresor que és una llengua dúctil, precisa, dòcil al pensament, és pel que la nostra Associació ens ajunta sota el doble vincle de la Medicina i de la parla. Perfeccionar l'una equival per nosaltres a millorar també l'altra; és l'esforç que oferim com a tribut a la ciència i a la humanitat malalta; és la col·laboració amb què guanyem aquell dret suau esmentat.

L'ideal nostre, com tota cosa subtil, s'eleva amb l'ambiciosa cobejança vers els creadors de la ciència.

Sabem el lloc modest que avui com avui hem aconseguit amb el nostre esforç, però també sabem que com més s'eixampli el camp conreat amorosament sota el doble estímul de la nostra Associació, més fàcil és que veiem destacar brots que escampin més enllà del nostre clos el fruit de la seva florida. El geni és una rara flor que no neix perquè sí ni on es vulgui; també té la seva raó, sempre és un fruit de la cultura. Com més extens és el camp i més amorosament és conreat més fàcil és que creixi aquesta rara flor de l'esperit.

La parla retrobada no tarda a donar fruits, i quin goig per a tots si un esperit selecte, una intel·ligència guió' sorgís de qualsevol dels països catalans o occitans. Cantaríem plegats la glòria del geni comú i tots la inscriuríem en el nostre llibre d'or.

No us demanem res més. Recordeu que la cièn-

Al pen de l'estàtua del gran Aragó i sota la germanor de les banderes barrades i tricolors que completen l'ornament de la sala de les solemnitats perpinyanques, comença les tasques el XI^è. Congrés de Metges i Bibliòlegs de Llengua Catalana.

cia i l'esperit humà es posen de dol cada vegada que mor una llengua. Feu tot el *contrari*: procuren que la vitalitat sigui prou gran perquè no hi manquin les mil facetes que reflexen el progrés, les que porten el segell de la vostra personalitat.

Es un goig, amics, saludar-vos coralmant a tots, aplegats al cor del Rosselló. A vosaltres, fills d'aquestes terres que ens heu rebut amb els braços ben oberts. A vosaltres, metges vinguts de les terres més llunyanes des de l'Albèrnia a València, des de Gasconya a la Provença.

A vosaltres que heu vingut representant les Facultats i Escoles occitanes de Bordenus, de Tolosa, de Clermont-Ferrand i de Montpeller. A Vós, honorable Dr. Boudru, representant de la Vila de Perpinyà, de la que hem rebut reiteradament tantes proves de cordial hospitalitat culminada avui en aquest acte, de la qual servarem perenne agraïment.

A Vós, el prefecte dels Pirineus Orientals, representant de la França acollidora, liberal, la de la cultura sense límits, la que té una llengua que té obertes totes les portes del món, i que està per damunt de totes les suspicèies. A Vós, representant de la nostra Generalitat de Catalunya, sang

de la nostra sang i verb del nostre verb, per qui són totes les nostres confiançaes per avui i totes les nostres esperances pel *demà* de Catalunya, que voldríem tornar a veure com en els segles d'or de la nostra història.

Jo confio i espero que la festa que celebrem ací, un altre dia serà a Tolosa i un altre a Montpeller i un altre a qualsevol altre país occità, que tots són germans nostres i a tots ens lliga el mateix afecte.

Avui és Perpinyà qui ens rep i és pel Rosselló i del Rosselló per qui seran les meves paraules, que en el fons, són per tots els que estan ací aplegats.

Pels catalans, el Rosselló és un tros de la nostra ànima.

Sortim de les terres de l'Empordà i encara que travessem la carena pirenenca a l'ulge estat hi veiem el mateix paisatge: oliveres, vinyes, el mateix color dels camps; tots parlano igualment. Les coses són les mateixes. Si no fos perquè hem hagut d'omplir les formalitats frontereres, no sabríem si ens hem mogut de casa. La nen mateixa que cau a les muntanyes de Núria, a Roca Colom i al Puig Neulós, quan arriba la Primavera i es

fon, no sap on decantar-se, si al Rosselló o a l'Empordà; tant li fa; convertida en aigua trobarà els mateixos boscos, els mateixos conreus, els mateixos pagesos, i tant li fa que acabi a la platja de Canet com a la Badia de Roses, per tot hi trobarà el Mare Nostrum, la nostra mar Mediterrània amb els mateixos pescadors, i els mateixos ormeigs.

Parlar-nos del Rosselló és parlar-nos d'una de les coses que tenim per més sagrades.

I aquest afecte és vell de segles.

El Principat i el Rosselló han passat a través de la història les mateixes vicissituds.

Des que el Comtat del Rosselló fou unit a la corona catalano-aragonesa en temps d'Alfons I, sempre més estigué unit al Principat de Catalunya o al regne de Mallorca. I encara, mentre estigué unit als mallorquins, Catalunya, no sabia resignar-se a la separació d'aquelles terres germanes. Finalment, Pere el Cerimoniós, aconseguí el 1349 unir altra vegada Rosselló i Catalunya.

I els rossellonesos eren tan estimats del rei i tan considerats en els seus consells, que el rei Pere degué sofrir investides aferrissades dels unionistes aragonesos, que pretenien allunyar els rossellonesos del Consell Reial.

Aquest afecte del gran rei pel Rosselló, va plasmar-se en un fet de caràcter cultural d'enorme transcendència per Perpinyà. En la fundació de l'Estudi General o Universitat de Perpinyà.

Montpeller, la Universitat llenguadociana que tant valor té en la cultura mundial, havia passat feia poc a poder del rei de França. En tota la corona catalano-aragonesa, no hi havia més que l'Estudi de Lleida fundat l'any 1300 per Jaume II.

Barcelona no tenia, encara, cap Universitat. Pere III va girar els ulls al Rosselló i en document expedit a Saragossa el 20 de març de 1330, el gran rei diu que a suplicació dels seus dilectes i fidels Bernat Oliver, doctor en lleis i canonge d'Elna i Pere Blan, cònsol de la Vila de Perpinyà, nuncis tramesos a ell pels cònsols i prohoms de la dita vila, funda amb el present privilegi un estudi general on siguin ensenyades la sacra Teologia, el Dret Canònic i Civil i també les Arts, i un estudi general de totes les professions. Diu que així com el Rosselló preclara possessió seva, és per voler de Déu de natura pròdiga, abundant i ubèrrima pels seus fruits, així també desitja que per provisió seva els seus súbdits puguin abastar-hi els fruits de les ciències que molts d'ells sol·licitaven—fins aleshores—a nacions estrangeres. Proveeix, doncs, que la vila de Perpinyà sigui anomenada, digna casa de l'Estudi General i invita els mestres, doctors, i escolars a un tan sanitós convit i els pren tots sota la seva protecció especial. I concedeix al nou Estudi tots els privilegis, immunitats i llibertats consuetuds i franque-

ses que gaudeix l'Estudi de Lleida, llavors una de les sis primeres Universitats del món.

El mateix dia 20 de març de 1330, Pere III s'adreça al Papa Climent VI, li comunica la seva decisió de fundar l'estudi general i en aquesta ocasió fa l'elogi de Perpinyà que ens escau repetir:

«La Vila de Perpinyà—diu—fecunda en totes coses certament i amena, que lluu clarament per la puresa de la fe, per l'aptesa de la situació, per la profunditat de la ciència dels seus savis, pels costums, atractius i beniguissims dels seus burgesos; hom hi troba sempre totes les coses necessàries a la vida dels homes on hi són conduïdes fàcilment per terra i mar.»

Finalment prega a Sa Santedat que vulgui fundar-hi amb els mateixos privilegis dels Estudis de Tolosa i de Montpeller.

La confirmació pontifícia tardà encara 29 anys. Joan I fill de Pere III, aconseguí del Papa Climent VII la carta de fundació el 28 de novembre de 1379.

Poc temps després el rei Pere nomena Canceller de l'Estudi a Fra Jaume, Abad del Monestir de la Reial de Perpinyà, i el 1385 nomena nou Canceller a Fra Joan Ermengol, monjo de Sant Cugat del Vallès.

Així inicià les seves tasques l'Estudi General de Perpinyà, on es formaren doctors meritíssims en tots els ordres. Es clar que el veïnatge de Montpeller, comparable del tot amb Salern, astre de tota primera magnitud, i que ha estat considerat com el centre on es formà la medicina acadèmica, disminuí el valor de l'Estudi General en ordre mèdic, però en canvi s'hi formaren meritíssims homes de lleis i de sacra Teologia.

Així i tot són nombrosíssims els homes que excel·liren en l'art de la Medicina.

Fullejant notes d'història mèdica del Rosselló en trobem que ens presenten una de les facetes de la vida mèdica al Rosselló en el segle XIV i que és interessant de citar.

Explica Alart que el 19 de novembre de 1372, a la casa consular de la vila de Colliure, es reuniren els representants de la ciutat i que vista la mala situació higiènica de la vila calia tenir un metge públic que pagarien del tresor comunal. Així ho acordaren amb la protesta d'un tal Thomas, abat que «dixit que el no volia metge, e qui no volia que sen agués». L'endemà mestre Albert del Puig i davant del notari, pren el títol de físic o metge i fa tractes.

Es compromet a viure a Colliure durant dos anys i a examinar l'estat sanitari de tots els habitants mitjançant l'examen d'orins, i a donar els consells que els resultats li aconsellin. A més haurà de fer tres visites a cada individu, home o dona. Però, si després d'això necessitava judicis, pres-

cripeions, consells o visites suplementàries, caldria que li fossin pagades pel malalt bé i decentment segons sigui el treball fet. Assistirà els malalts de l'Hospital dels pobles amb tantes visites com calgui.

No pot sortir de Colliure sense permís del cònsol, i si ho fa haurà de pagar cinc sous barcelonins per cada dia d'absència.

Com a paga seria franc de contribucions i impostos de qualsevol classe presents o futurs, excepte en el cas que es dediqués a la compra-venda, en el qual cas pagaria la mateixa contribució que els altres habitants. A més cobraria dels cònsols 50 lliures barcelonines de tern o siguin 25 lliures per any, amb l'obligació, però, de tenir casa fàcil a tot el poble, a la vila Vella, i prop de la Plaça Rodona.

Després fa jurament d'atendre el malalt, segons s'ha dit i seguint els sanitosos consells que el Senyor i la Ciència li inspiraran.

Remarqueu la importància que Colliure, el port de Perpinyà, l'any 1292, tingué un hospital on fossin atesos degudament els pobres, sota el patronatge dels cònsols de la vila.

Tot això demostra que al Rosselló el segle XIII hi havia qui es preocupava que els serveis d'assistència pública fossin degudament atesos.

Perpinyà i el Rosselló han donat a la Medicina i a les ciències en general, molts noms de relleu.

De tots ells, únicament parlaré de Tomàs Carrera. Neix a Perpinyà l'any 1714—l'any de dol per Catalunya, que vegé com eren enfonsades les seves llibertats.

Carrera féu uns estudis brillants. Als 23 anys el veiem ja Professor a l'Estudi General de Perpinyà on, amb el seu prestigi, arribà a ésser Degà de la Facultat de Medicina.

Ha deixat nombroses publicacions sobre la generació de l'home, la tisi, les aigües minerals i sobre dissecció. Citem: «De sanguinis Putredine», Perpinyà, 1759, i «De Homeatoscopia», Montpeller, 1759, obres on és viu l'esperit d'observació i estudi.

L'any 1695 trobem un famós home de ciència, també fill de Perpinyà, poc conegut com a tal. És Josep Quer.

Nascut a Perpinyà el 1695, va, molt jove, a Catalunya i després a Espanya. Es féu cirurgià i ingressà a l'exèrcit.

Es curiós el cas d'aquest home. La Cirurgia li serví de mitjà per a estudiar el que era la seva veritable vocació: la botànica. Aprofità les estades del seu regiment per les terres catalanes, a Oran i a Itàlia per a recollir el major nombre possible de dades de la flora dels països que recorria. Fou nomenat consultor-metge dels reials exèrcits i cirurgià del rei Carles III, nomenament que aprofità per a dedicar-se a cultivar les llavors recollides

durant els seus viatges, assentant així la base del Jardí botànic de Madrid.

A part dels seus estudis botànics reunits en l'obra «Flora Española», ha escrit llibres de botànica d'interès mèdic, sobre la utilitat de la uva-ursi o gaiuba, que considera com específica de la nefritis. També escriví sobre la cicuta. Part de l'herbari de Quer, és avui al Museu Botànic fundat per Delessert a París.

I encara que no sigui metge, no podem passar sense parlar d'un perpinyanès il·lustre a qui acabau d'homenatjar i que dona nom a aquesta sala: Domini Francesc Aragó.

Neix a Estagel el 26 de febrer del 1786. Ja format, va a Mallorca per a mesurar l'arc meridiana de Barcelona a les Balears, estudi del qual havia de sortir la base del sistema mètric. Durant la seva estada a l'Illa Daurada passa vicissituds perilloses, de les quals pot salvar-se gràcies a l'afinitat de la seva llengua nadiua amb la modalitat mallorquina. Mentre estava a la muntanya fent observacions, esclata la guerra i és pres per espia. Perseguit i voltat, té prou esperit per a disfressar-se i parlant el mallorquí, pot aconseguir fer creure que no és cap estranger i així es barreja entre la multitud que el perseguia. L'extensió de la llengua catalana li salvà segurament la vida.

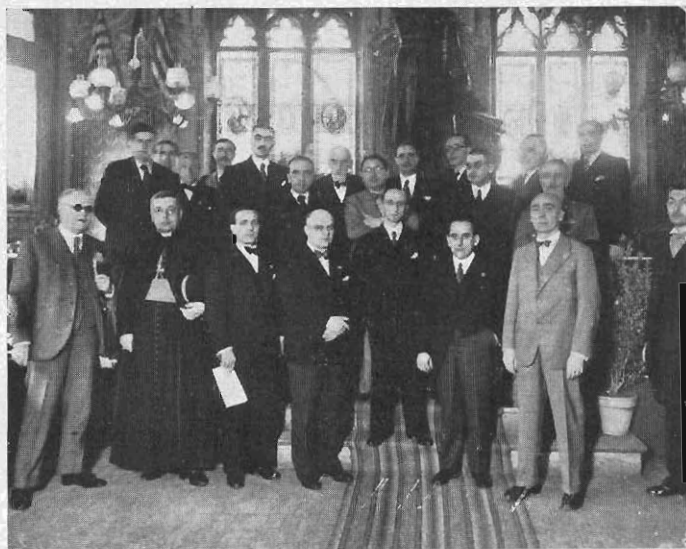
Després de moltes vicissituds torna a França, ingressa a l'Escola Politècnica on segueix les seves investigacions científiques durant 20 anys, durant els quals produeix innombrables treballs científics que demostren la seva portentosa memòria i la seva capacitat de comprensió i de deducció formidables.

Les seves obres emplen 16 volums, valiosíssims. Durant els tres últims anys de la seva vida, ja cec, dicta encara noves publicacions. Mor l'any 1853.

La llista de metges rossellonesos notables és llarga. Des de Bernat Burriac, fill de Perpinyà, que en el segle XIII arribà a ésser metge de la casa reial catalana, fins avui dia, tenim documents referents a metges notables que per si sols constitueixen un monument per al Rosselló mèdic.

Podríem parlar-vos llargament dels Carrera, Costa, Anglada Fuster, del gran Quer, Cresques i molt d'altres, fins arribar als nostres temps. No us parlaré sinó d'un sol home, la figura del qual es destaca prou en l'horitzó de la Medicina: el gran Magnan, el gran especialista de malalties mentals. Neix a Perpinyà l'any 1835. Als 25 anys ingressa a l'Hospital Bicêtre i ja, des d'aleshores, no deixa el contacte amb els alienats que emplen tota la seva vocació.

Veritable amic dels malalts, lluita fins a aconseguir bandejar la camisa de força i suprimir les cordes amb què eren subjectats els malalts al llit.

Finida la cerimònia inaugural, els representants de l'autoritat de les corporacions són acomiadats per la presidència del Congrés.

Per a arribar a aquest fi li cal encarar-se amb els seus companys psiquiatres, plens de prejudicis.

Home de mentalitat senzilla i clara, ha deixat nombroses publicacions que són model d'exposició clara i ordenada, on són estudiades gairebé totes les magnes qüestions de la medicina mental.

En els seus treballs es mostra essencialment organicista i no concedeix a la psicologia sinó un paper molt reduït. Les seves obres demostren un gran observador i una gran capacitat d'anàlisi.

Com diu l'eminent alienista Sérieux, escan a Magnan l'honor d'haver deslliurat els alienats de llurs lligadures i els psiquiatres de llurs prejudicis.

Volem citar, encara, com a fet de gran valor, la publicació a principis del segle XVI d'un llibre de cirurgia en català molt notable.

«La Cirurgia», de Pere d'Argilata, llibre del qual encara avui podem treure magnífiques dades.

Aquest llibre fou traduït del llatí al català pel venerable Narcís Solà, «batxeller en arts e en medicina, cirurgià, ciutadà de Barcelona», corregit i esmenat pels «reverendíssims doctors en arts e en medicina Mestre Francesch Servent e Mestre Alfonso de Torello, e Mestre Joan Gelabert, cirurgià, tots de la vila de Perpinyà». Estampat amb gran diligència en la Noble Vila de Perpinyà per Mestre Joan Rosembach, el 15 de gener de 1503.

Són prou les dades dites del Rosselló per a comprendre l'enorme valor que té el coneixement a fons de la història mèdica rossellonesa. Dels països d'Oc podríem afegir-hi centenars de noms gloriosos.

En el concurs Gimbernat fet ara fa dos anys a Barcelona, vingueren unes quantes biografies i estudis fets per estudiants occitans. Moltes vegades,

hem trobat a Barcelona estudiants que venien a recollir documents per a la seva història.

Jo crec que aquests treballs dels estudiants occitans per a descobrir i enaltir el passat dels vostres països és la millor obra que pot fer la joventut estudiosa i a la qual tots, dels més alts als més humils, cal que cooperem amb tot l'entusiasme.

La revifalla del propi esperit, l'estudi a fons de si mateix, Occitània endins, ha d'ésser una necessitat que convindria que tothom sentís. I aquí creiem oportú recollir unes paraules escrites pel nostre excel·lent i admirat amic Ismaël Girard a *La Medicina Catalana*. Gascó de soca i arrel, occitanista convençut, proclama que creu segur trobar «al fogar barceloní l'ajuda indispensable perquè allò que ha de viure, visqui.»

Jo us dig, amic Girard, que a Barcelona, a tot Catalunya, nosaltres els metges, us considerem tots vosaltres com a germans de sang, que la vostra companyia i el vostre entusiasme per les nostres coses ens omplena d'esgarriances i que el major goig per nosaltres fóra el poder ésser-vos útils per al vostre camí d'enlairament en tots els ordres.

Estiguen cert que el millor que podeu dir-nos és que creieu, de cor, que Catalunya és una germana vostra, més gran o més petita—tant li fa—que sent les vostres angúnies com a penes i que exulta de joia amb les vostres alegries.

I per acabar, deixeu-me citar-vos una anècdota històrica de Perpinyà.

L'any 1315 nasqué a Sicília un fill de l'infant Ferran, que més tard havia d'esdevenir rei de Mallorca. Morta al cap d'un mes la seva mare, l'infant Ferran encarregà a Ramon Muntaner—el famós cronista—que portés el fill a Perpinyà. Muntaner buscà Agnès d'Adri, empordanesa, una «molt bona dona» que havia tingut 22 fills i a la qual cregué podia confiar l'infant Jaume. Arribats a Perpinyà es presentà davant la reina mare, l'àvia de l'infant, Esclarmonda de Foix. Muntaner portava l'infant als braços i diu que la reina tingué un gran goig perquè el vegé «graciós e bo e amb la cara rient e bella», vestit d'or i amb el mantell catalanesc.

Demanà la presència dels notables de la Cort i d'un notari i quan finalment hagueren reconegut que aquell era l'infant Jaume, fill de l'infant Ferran, i que Muntaner s'havia portat lleialment, lliurà el menut que fou besat deu vegades per la reina.

I així diposità a Perpinyà aquell que més tard havia d'ésser Jaume III de Mallorca, que fou un

dels monarques que més estimà i més fou estimat dels rossellonesos.

A semblança de Muntaner, també nosaltres voldrem — amb aquest Congrés començat amb tants bons auguris — deixar-vos a Perpinyà un infant, un estimul, una llavor que assaonant-se amb el vostre passat i regada amb el vostre treball, fes que la vostra cultura, que la vostra personalitat, que la vostra llengua del Rosselló i de cadascun dels països occitans, siguin enlairades als llocs més dignes, a les màximes jerarquies: que la major glòria vostra serà un gran goig per a tots nosaltres, l'homenatge al vostre passat i el sòcol del vostre esdevenidor.

He dit.»

En nom del Govern de la Generalitat s'alçà el Dr. Corachan i digué:

«Si alguna vegada m'he donat compte de la responsabilitat, és avui, perquè tinc l'honor d'adreçar-vos la paraula com a representant-delegat del Govern de la Generalitat de Catalunya, precisament a la casa de la Vila de Perpinyà, cap del Rosselló, terra que podem saludar com a part que fou de la Catalunya gran. De la Catalunya natural que parla la mateixa llengua, conjunt de terres des d'Elx a Salses, de la nostra Mediterrània al Cinca, planes, vessants i altes muntanyes que regulen tot un món de diferents climes i diverses produccions. Benaurat país que pot mostrar als altres pobles aquesta unitat tan variada i tan unida.

»Si com a conseller del Govern de la Generalitat, la delegació del qual tinc l'alt honor d'ostentar, m'és plaent avui dirigir-vos la paraula, ho és també com a metge amant de la Ciència. Venim ací a servir la Ciència que és universal. La servirem en la nostra llengua o en llengua germana. I jo tinc el ple convenciment que per la valor del contingut científic i humanitari de les nostres comunicacions, ens farem dignes de l'alt instrument mitjançant el qual sonaran en l'aire i prendran matís i forma articulada els pensaments dels homes.

No pretenc cantar una pàtria—continua dient el Dr. Corachan—; no més vull exaltar una llengua comuna que no és patrimoni exclusiu dels valencians, o dels mallorquins, o dels catalans, o dels rossellonesos, sinó que és de tots i de cada un de nosaltres. Llengua rànica entre les llengües llatines, popular pel gran sentit democràtic que dona fesomia al seu geni, senyora per la gran riquesa de les obres antigues i modernes que l'han escollida com a instrument d'expressió, i, cosa que està per damunt de totes, llengua nostra. Honorem-la nosaltres en aquestes reunions i pro-

curem sempre enaltir-la i prestigiar-la per la consistència i pel valor del nostre treball i del nostre esforç científic.

Com a representant del meu Govern he de transmetre la salutació de la Generalitat als nostres germans occitans. Com a home de Govern, com a metge i com a democrata, reto el més alt homenatge a França, aquesta França que és gran per la seva història i que és única pel seu esperit.»

El senyor conseller de Sanitat i Assistència Social acabà el seu discurs dient que ha nascut a València, s'incorporà a la lluita per la vida a la Catalunya estricta i que és barceloní de cor i d'adopció, però al mateix temps irreductiblement valencià. I com a tal i com a membre, per tant, de la família occitana, deixeu-me — ha dit — que al tríptic de Bofill i Mates: «València és un perfum, Catalunya una cançó, Mallorca un èxtasi», hi afegeixi com a valencià: «El Rosselló és les tres coses alhora».

Va cloure l'acte el Prefecte dels Pirineus, el qual, agraï la presència de les personalitats assistents, i acabà dient que desitjava que aquest Congrés tingué la màxima brillantor que correspon a tan alta missió.

LES SESSIONS CIENTIFIQUES

Immediatament després de la clausura de la sessió inaugural començà la discussió de les ponències.

Més que seguir punt per punt les alternatïves del Congrés, passant de les tasques científiques a les excursions i d'aquestes a aquelles, hem decidit de dedicar un capítol a part a la lectura i discussió de les ponències i comunicacions. El lector les trobarà, doncs, acoblades en les pàgines 225 i següents.

En fraternal comunitat els metges catalans i occitans concorren a les sessions del Congrés.